

Kopio- ja painopaperi
-Ympäristöä säästävät julkiset hankinnat (GPP), tuotekohtaiset ohjeet

1 Soveltamisala

Nämä ohjeet koskevat **kopio- ja painopaperin** hankintoja. Niihin kuuluvat arkkeina tai rullatavarana myytävät käyttämättömät kirjoitus- tulostus- ja painopaperit (aina vahvuuteen 170 g/m² saakka).

Mukaan ei ole otettu jalostettuja paperituotteita, kuten kirjoitus- tai piirroslehtiötä, kalentereja, käyttöoppaita tms.

Kriteerit ovat peräisin eurooppalaisesta ympäristömerkistä¹, joutsenmerkistä² ja Blue Angel-ympäristömerkistä³.

Seuraaville tuotteille esitetään erilaisia kriteerejä:

- Kierrätyskuituun perustuva paperi, kierrätetty paperi (Blue Angel -ympäristömerkin kohdetuotteet)
- Ensiökuituun perustuva paperi (eurooppalaisen ympäristömerkin ja joutsenmerkin kohdetuotteet)

Julkisia hankintoja tekeviä viranomaisia kehotetaan viittaamaan molempiin kriteeristöihin, jotta käytetään vaihtoehtoisia tapoja saavuttaa ympäristöystävällisen paperin hankintatavoite, maksimoidaan kilpailu ja vältetään syrjintää.

2 Merkittävimmät ympäristövaikutukset

Vaikutus	Lähestymistapa
<ul style="list-style-type: none"> • Metsien tuhoaminen ja biologisen monimuotoisuuden mahdollinen katoaminen • Selluloosan ja paperin tuotannon aiheuttamat päästöt ilmakehään ja vesistöihin • Energian ja veden kulutus tuotannossa • Kemikaalien kulutus tuotannossa • Jätteiden, kuten hylkytavarana ja lietteen, syntyminen tuotannossa 	<ul style="list-style-type: none"> • Kulutuksesta kerättyihin paperikuituihin (kierrätettyyn paperiin) tai laillisilla ja/tai kestävän kehityksen mukaisilla hakkuilla hankittuihin uusiokuituihin perustuvan paperin hankinta • Vähän energiaa kuluttavilla ja vähäpäästöisillä prosesseilla tuotetun paperin hankinta • Tiettyjen aineiden välttäminen paperin tuotannossa ja valkaisuissa

¹ Ks. http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm

² Ks. <http://www.svanen.nu/>; kriteerit osoitteessa <http://www.svanen.nu/Eng/criteria/kriterie.asp?pgn=44>

³ Ks. <http://www.blauer-engel.de/index.htm>; kriteerit osoitteessa http://www.blauer-engel.de/englisch/vergabe/download_uz_e/e-UZ-014.pdf ja http://www.blauer-engel.de/englisch/vergabe/download_uz_e/e-UZ-072.pdf

3 Keräyskuituihin perustuva paperi - Ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevat vaatimukset

3.1. Kierrätetty vaihtoehto - perusvaatimukset

Huomautus: Jos ammattimaiseen käyttöön tarkoitettulla painopaperilla on eri kriteerit, asiasta on huomautus taulukon viimeisessä sarakkeessa.

Normaaliin toimistokäyttöön tarkoitettu kopio- ja painopaperi	Ammattikäyttöön tarkoitettu paperi
Asia	
Kokonaan keräyspaperikuiduista valmistetun kierrätystoimistopaperin hankinta.	Vähintään 75-prosenttisesti keräyspaperikuiduista valmistetun kierrätyspaperin hankinta.
Eritelmät	
<p>1. Paperin on oltava valmistettu pelkästään keräyspaperikuiduista. Keräyspaperikuituihin kuuluvat sekä kulutuksesta kerätyt paperikuidut että valmistuksessa syntynyt hylkypaperi. Kulutuksesta kerätyt kuidut voivat olla peräisin kuluttajilta, toimistoista, kirjapainoista, kirjansitomoista tai vastaavista.</p> <p>Todentaminen: Kaikki tuotteet, joille on myönnetty jokin tyypin I ympäristömerkki, kuten EU:n ympäristömerkki, kelpaavat todisteeksi, jos eritelmässä sanotaan, että paperi on valmistettu kokonaan keräyspaperikuiduista. Kaikki muutkin asianmukaiset todisteet, kuten valmistajan teknisten tietojen kansio tai tunnustetun elimen koestusraportti, hyväksytään myös.</p>	<p>1. Paperin on oltava 75-prosenttisesti valmistettu keräyspaperikuiduista. Keräyspaperikuituihin kuuluvat sekä kulutuksesta kerätyt paperikuidut että valmistuksessa syntynyt hylkypaperi. Kulutuksesta kerätyt kuidut voivat olla peräisin kuluttajilta, toimistoista, kirjapainoista, kirjansitomoista tai vastaavista.</p> <p>Todentaminen: <i>Kuten edellä</i></p>
<p>2. Paperin valmistuksessa ei saa käyttää alkuainekloorikaasua. Kokonaan ilman klooriyhdisteitä (TCF) valmistettu paperi hyväksytään myös.</p> <p>Todentaminen: Kaikkien EU:n ympäristömerkillä varustettujen tuotteiden katsotaan täyttävän vaatimukset. Muut kansalliset tyypin I ympäristömerkit, jotka täyttävät edellä esitetyn kriteerin, voidaan myös hyväksyä. Kaikki muutkin asianmukaiset todisteet, kuten valmistajan teknisten tietojen kansio tai tunnustetun elimen koestusraportti, hyväksytään myös.</p>	<i>Kuten edellä</i>
<p>3. Jotta varmistetaan konttorikoneisiin tarkoitettun paperin sopivuus tarkoitukseensa, hankintaviranomaiselle on annettava näyte laatukoestuksia varten.</p>	<i>Kuten edellä</i>

3.2. Kierrätetty vaihtoehto - lisävaatimukset

Huomautus: Jos ammattimaiseen käyttöön tarkoitetulla painopaperilla on eri vaatimukset, asiasta on huomautus taulukon viimeisessä sarakkeessa.

Normaaliin toimistokäyttöön tarkoitettu kopio- ja painopaperi	Ammattikäyttöön tarkoitettu paperi
Hankinnan kohde	
Kokonaan keräyspaperikuiduista valmistetun kierrätystoimistopaperin hankinta.	75-prosenttisesti keräyspaperikuiduista valmistetun kierrätyspaperin hankinta.
Vaatimukset	
<p>1. Paperin on oltava valmistettu pelkästään keräyspaperikuiduista niin, että siinä on vähintään 65 prosenttia kulutuksesta kerättyjä kuituja. Keräyspaperikuituihin kuuluvat sekä kulutuksesta kerätyt paperikuidut että valmistuksessa syntynyt hylkypaperi. Kulutuksesta kerätyt kuidut voivat olla peräisin kuluttajilta, toimistoista, kirjapainoista, kirjansitomoista tai vastaavista.</p> <p>Todentaminen: Kaikki tuotteet, joille on myönnetty jokin tyypin I ympäristömerkki, kuten EU:n ympäristömerkki, kelpaavat todisteeksi, jos eritelmässä sanotaan, että paperi on valmistettu kokonaan keräyspaperikuiduista. Kaikki muutkin asianmukaiset todisteet, kuten valmistajan teknisten tietojen kansio tai tunnustetun elimen koestusraportti, hyväksytään myös.</p>	<p>1. Paperin on oltava valmistettu vähintään 75-prosenttisesti keräyspaperikuiduista niin, että siinä on vähintään 80 prosenttia kulutuksesta kerättyjä kuituja. Keräyspaperikuituihin kuuluvat sekä kulutuksesta kerätyt paperikuidut että valmistuksessa syntynyt hylkypaperi. Kulutuksesta kerätyt kuidut voivat olla peräisin kuluttajilta, toimistoista, kirjapainoista, kirjansitomoista tai vastaavista.</p> <p>Todentaminen: <i>Kuten edellä</i></p>
<p>2. On täytettävä EU:n ympäristömerkin tai muun kansallisen tyypin I ympäristömerkin ympäristönsuojelukriteerit, jotka suoranaisesti liittyvät paperin tuotantoon (muut kuin tehtaan johtamiskäytäntöihin liittyvät kriteerit). Täydelliset kriteerejä koskevat asiakirjat ovat saatavissa seuraavasta osoitteesta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • EU:n ympäristömerkki: http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/product/p_g_copyingpaper_en.htm <p>Todentaminen: Kaikkien EU:n ympäristömerkillä varustettujen tuotteiden katsotaan täyttävän vaatimukset. Muut kansalliset tyypin I ympäristömerkit, jotka täyttävät luetellut kriteerit, voidaan myös hyväksyä. Kaikki muutkin asianmukaiset todisteet, kuten valmistajan teknisten tietojen kansio tai tunnustetun elimen koestusraportti, hyväksytään myös.</p>	Kuten edellä.
<p>3. Jotta varmistetaan konttorikoneisiin tarkoitettun paperin sopivuus tarkoitukseensa, hankintaviranomaiselle on annettava näyte laatukoestuksia varten.</p>	<i>Kuten edellä</i>

3.3 Huomautukset

Vaaleus: Hankintaviranomainen voi halutessaan käyttää vaaleusarvoa, joka on pienempi kuin 90. Yli 90:n ylittäviä vaaleusarvoja varten paperia on käsiteltävä optisilla valkaisuaineilla. Niinkin pieni vaaleusarvo kuin 60 kelpaa hyvin tavalliseen toimistokäyttöön, mutta tämä on makuasia.

Ympäristömerkin kriteerit: Tietyn ympäristömerkin kriteerien täyttymisvaatimus voidaan osoittaa, jos kriteerit soveltuvat tuotteen määrittelyyn. Myös muut vaatimustenmukaisuuden todentamistavat hyväksytään. Lisätietoja asiasta on liitteenä olevassa [ympäristömerkkien käyttöä julkisissa hankinnoissa koskevassa tiedotteessa](#).

Tarkkojen kriteerien asettaminen: Kaikki kriteerit esitetään [taustaraportissa](#).

Eritelmä tai vertailuperuste: Jos julkisia hankintoja tekevä viranomainen ei ole varma ympäristömerkin saaneiden tuotteiden hinnasta ja saatavuudesta markkinoilla, edellä mainittuja eritelmiä voidaan käyttää vertailuperusteena. Pisteytykseen perustuvaa arviointia käytettäessä näille kriteereille voitaisiin lopullisessa arvioinnissa antaa esimerkiksi 15 prosentin painoarvo. Vaihtoehtoisesti tuotteiden saatavuutta markkinoilla voidaan mahdollisesti selvittää tekemällä hieman markkinatutkimusta.

4 Kestävän kehityksen mukaisiin ja/tai laillisilla hakkuilla tuotettuihin ensiökuituihin perustuva paperi – Ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevat vaatimukset

4.1 Kestävän kehityksen mukaisten ja/tai laillisilla hakkuilla tuotettujen kuitujen vaihtoehto – Ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevat perusvaatimukset

Kopio- ja painopaperi
Hankinnan kohde
Laillisilla ja/tai kestävän kehityksen mukaisilla hakkuilla tuotettuihin ensiökuituihin perustuvan toimistopaperin (joka mahdollisesti myös sisältää tietyn määrän keräyskuituja) hankinta.
Vaatimukset

1. Selluloosan valmistuksessa käytettävien puun ensiökuitujen on oltava peräisin laillisista lähteistä.

Todentaminen: Alkuperäketjunhallinnan sertifiikaatit puukuiduille, joille on myönnetty FSC-⁴ tai PEFC-⁵sertifiikaatti tai jokin muu vastaava todiste, hyväksytään näyttönä määräysten noudattamisesta. Puutavaran laillinen alkuperä voidaan osoittaa myös käytössä olevalla jäljitysjärjestelmällä. Näillä vapaaehtoisilla järjestelmillä voi olla kolmannen osapuolen myöntämä sertifiointi, usein osana ISO 9000- ja/tai ISO 14000- tai EMAS-järjestelmää.

Jos puutavara on peräisin maasta, joka on allekirjoittanut EU:n kanssa vapaaehtoisen kumppanuussopimuksen, FLEGT-lupa voi toimia todisteena laillisesta alkuperästä⁶. Sertifioimattomien kuitujen osalta tarjoajien on ilmoitettava puutavaran tyypit (puulajit), määrät ja alkuperä sekä todisteet laillisuudesta. Sinänsä kuitujen on oltava jäljitettävissä kautta koko toimitusketjun metsästä aina valmiiksi tuotteeksi saakka.

Erityisissä tapauksissa, joissa esitettyjä todisteita ei pidetä riittävänä näyttönä vaadittujen teknisten eritelmien noudattamisesta, julkisia hankintoja tekevät viranomaiset voivat pyytää toimittajilta lisäselvityksiä tai -todisteita.

2. Paperin valmistuksessa ei ainakaan saa käyttää kloorikaasua (ECF-selluloosa).

Todentaminen: Valmistajan teknisten tietojen kansio kelpaa todisteeksi.

Vertailuperusteet

⁴ FSC (Forest Stewardship Council): <http://www.fsc.org/en>

⁵ PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification): <http://www.pefc.org/internet/html>

⁶ EU hyväksyi metsälainsäädännön soveltamisen valvontaa, metsähallintoa ja puukauppaa koskevan toimintasuunnitelman FLEGTin (Forest Law Enforcement Governance and Trade) vuonna 2003. Toimintasuunnitelmassa esitetään pääkohdat toimista, joilla pyritään estämään laittomat hakkuut kehitysmaissa. Suunnitelmassa määritellään lupajärjestelmä, jolla taataan maahantuotujen puutuotteiden laillinen alkuperä. Luvan saaminen edellyttää puutavaraa tuottavan maan ja EU:n välillä solmittua vapaaehtoista kumppanuussopimusta. Sopimusmaissa laillisesti tuotetut puutavaratuotteet saavat tuotannon laillisuudesta kertovan luvan; lisätietoja asiasta on osoitteessa <http://ec.europa.eu/environment/forests/flegt.htm>

Lisäpisteitä myönnetään seuraavista:

Kestävän kehityksen mukaiset metsävarat: Lisäpisteitä annetaan suhteessa selluloosan tuotannossa käytettävän sellaisen ensiökuitumateriaalin määrään, joka on todennetusti peräisin kestävän kehityksen periaatteiden ja toimenpiteiden mukaisesti hoidetuista metsistä, sillä edellytyksellä, että nämä kriteerit kuvaavat tuotetta ja ovat sen kannalta oleellisia. Euroopan metsien osalta edellä mainittujen periaatteiden ja toimenpiteiden on vastattava vähintään kestävän kehityksen mukaisen metsänhoidon yleiseurooppalaisia toimintatasoja koskevia suuntaviivoja, jotka hyväksyttiin Lissabonissa järjestetyssä Euroopan metsien suojelua koskevassa ministerikokouksessa (2.–4. kesäkuuta 1998). Euroopan ulkopuolella niiden on oltava vähintään Yhdistyneiden Kansakuntien ympäristö- ja kehityskonferenssin hyväksymien metsien suojelun periaatteiden (Rio de Janeiro, kesäkuu 1992) ja tapauksen mukaan niiden kestävän kehityksen mukaista metsänhoitoa koskevien perusteiden tai suuntaviivojen mukaisia, jotka on hyväksytty vastaavien kansainvälisten ja alueellisten aloitteiden yhteydessä (ITTO, Montrealin prosessi, Tarapoton prosessi, UNEP/FAO Afrikan kuivien alueiden aloite).

Todentaminen: Kaikkien EU:n ympäristömerkillä varustettujen tuotteiden katsotaan täyttävän vaatimukset. Muut kansalliset tyyppin I ympäristömerkit, jotka täyttävät luetellut kriteerit, voidaan myös hyväksyä. Alkuperäketjunhallinnan sertifiikaatit puukuiduille, joille on myönnetty FSC-⁷ tai PEFC-⁸sertifiikaatti tai jokin muu vastaava todiste, hyväksytään näyttönä määräysten noudattamisesta. Kaikki muutkin asianmukaiset todisteet, kuten valmistajan teknisten tietojen kansio tai tunnustetun elimen koestusraportti, hyväksytään myös.

4.2 Kestävän kehityksen mukaisten ja/tai laillisilla hakkuilla tuotettujen kuitujen vaihtoehto - Ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevat lisävaatimukset

Kopio- ja painopaperi
Hankinnan kohde
Laillisilla ja/tai kestävän kehityksen mukaisilla hakkuilla tuotettuihin ensiökuituihin perustuvan toimistopaperin (joka mahdollisesti myös sisältää tietyn määrän keräyskuituja) hankinta.
Vaatimukset
Paperin on oltava perusvaatimusten kohdalla lueteltujen eritelmien mukaista. Lisäksi paperin on täytettävä seuraavat vaatimukset:
2. Paperin valmistuksessa ei saa käyttää ainakaan kloorikaasua (ECF-selluloosa). Kokonaan ilman klooriyhdisteitä (TCF) valmistettu paperi hyväksytään myös. Todentaminen: Valmistajan teknisten tietojen kansio kelpaa todisteeksi.
Vertailuperusteet
Lisäpisteitä annetaan tuotteille, jotka täyttävät perusvaatimuksissa luetellut myöntämisperusteet. Lisäpisteitä myönnetään myös seuraavien vaatimusten täyttämistä:

⁷ FSC (Forest Stewardship Council): <http://www.fsc.org/en/>

⁸ PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification): <http://www.pefc.org/internet/html>

2. Ympäristömerkin kriteerit: Tuotteet, jotka täyttävät EU:n ympäristömerkin suoranaisesti paperin tuotantoon liittyvät (muut kuin tehtaan johtamiskäytäntöihin liittyvät) ympäristönsuojelukriteerit.

Täydelliset kriteerit koskevat asiakirjat ovat saatavissa seuraavasta osoitteesta:

- EU:n ympäristömerkki:
ec.europa.eu/environment/ecolabel/product/pg_copyingpaper_en.htm
- **Todentaminen:** EU:n ympäristömerkillä varustettujen tuotteiden katsotaan täyttävän vaatimukset. Muut kansalliset tyypin I ympäristömerkit, jotka täyttävät luetellut kriteerit, voidaan myös hyväksyä. Kaikki muutkin asianmukaiset todisteet, kuten valmistajan teknisten tietojen kansio tai tunnustetun elimen koestusraportti, hyväksytään myös.

4.3 Huomautukset

Uusiokuituihin perustuva paperi: Usein markkinoilla saatavissa oleva paperi ei ole kokonaan kierrätyskuituista tai kokonaan ensiökuituista vaan eri lähteistä peräisin olevasta kuituseoksesta valmistettua. Tässä ei siksi määrätä, että paperin olisi oltava ensiökuidusta valmistettua, vaan että sen on perustuttava ensiökuidun käyttöön, joten tuotannossa voidaan käyttää kierrätyskuituja edellyttäen, että edellä mainitut vaatimukset täyttyvät.

Prosenttiosuuksien nostaminen: EU:n ympäristömerkin vaatimusten mukaan vähintään 10 prosenttia ensiökuidusta on oltava peräisin sertifioituista kestävä kehityksen mukaisesti hoidetuista metsistä. Joutsenmerkin vastaava vaatimus on vähintään 20 prosenttia. FSC ja PEFC voivat antaa sertifikaatin myös korkeammille prosenttiosuuksille, jotka vaihtelevat tiukkojen sääntöjen mukaisesti. Lisätietoja näistä ohjelmista ja merkkien käyttöehdoista on [taustaraportin](#) kohdassa 6.

Julkisia hankintoja tekevät viranomaiset voivat halutessaan antaa myöntämisvaiheessa suuremman painoarvon paperille, joka sisältää suuremman prosenttiosuuden kestävä kehityksen mukaisista lähteistä peräisin olevia sertifioituja ensiökuituja ja/tai keräyspaperikuituja.

Ympäristömerkin kriteerit: Tietyn ympäristömerkin kriteerien täyttymisen voidaan osoittaa, jos kriteerit soveltuvat tuotteiden määrittelyyn. Myös muut vaatimustenmukaisuuden todentamistavat hyväksytään. Lisätietoja asiasta on liitteenä olevassa [ympäristömerkkien käyttöä julkisissa hankinnoissa koskevassa tiedotteessa](#).

Tarkkojen kriteerien asettaminen: Kaikki kriteerit esitetään [taustaraportissa](#).

Vertailuperusteet: Hankintaviranomaisten on ilmoitettava hankintailmoituksessa ja tarjouskilpailuasiakirjoissa, kuinka monta lisäpistettä kunkin myöntämisperusteiden perusteella myönnetään. Ympäristöön liittyvien myöntämisperusteiden nojalla myönnettävien kokonaispisteiden olisi vastattava ainakin 10–15 prosenttia kaikista pisteistä.